צוליעב קינדער

(ערצעהלונג)

פון פ. בערניקער

1.

גלייך נאך מיר טאג — ווי נאר איסאק, דער מאן איהרער, איז אוועק צו דער ארבייט און די קינדער, אין שול — האט זי זיך אנגעטאן, מיט־גענומען דאס נוי־טיגסטע און גע־קליבען זיך אוועק־צוגעהן. זי איז גע־ווען פעסט איבערצייגט אז זי וועט זיך שוין מעהר ניט אומקעהרען אהיים. דער לעבען מיט איסאק'ן איז איהר שוין גע־וואָרען אזוי שווער און אומערטרעגליך, אז זי האט באשטימט בעסער צו לעבען אין אָרעמקייט און נויט, פון איינענע ארבייט, אליין, איידער צו פיהרען א רייכערען לעבען מיט איהם.

„ניין, איך קען מעהר מיט איהם ניט זיין!", האט זי געטראכט. „זיין גע־נענוואָרט דענערוויִרט מיר; זיינע אומ־געלומפּערטע, אָפּטמאָל ווי געצוואונגענע בויגען, ס'זעהט אויס ווי זי וואָלט די וועלט שווערגייט געפיהלט פון הינטען אויף איהרע פּלייצעס. איהרע טריט זע־נען לאַנגזאַמער, ממש געצעהלטע. אין האַרצען צעפלאַנטערט זיך אַן קאַמף צוזוויף א מיש מאש פון געפיהלען. זי ווערט דוכט זיך צעריסען פון א אינער־איהר הין און צוריק. אַט הייבט זי אָן צו נעהן נאך לאַנגזאַמער, ווי זי וואָלט וועלען פאַרקלענערען דעם ריזוועַרטס וואס זי וועט דאַרפען באלד מאַכען; אין איהרע אויגען באַוויזען זיך ווייס פייער־טיג, אָבער זי האט די גאַנצע צייט געלייַ־טען און געשוויגען. זי האט אַלץ גע־דענקט, אז ער וועט בעסער ווערען, זי האט געמיינט אז איהר אויסערגעוועהנליך שטאַרקע לעבען און איבערגעבעגנייט צי איהם וועט ווידער אויפוועקען אין איהם זיינע אמאָליגע אויפריכטיגע הייס באַ־גערינע לעבען געפיהלען צו איהר... אָבער זייט דאַן, זינט זי האט זיך דער־וואוסט אז די דאָזיגע לעבען אין דע־וואך — אין וועלכע ער איז געווען ביי די מאַסאַנעס, לויט זיינע רווד — פאַר־ברענגט ער נאָר מיט פרוי ש., וועמען ער גיט אויך אוועק א טייל פון זיינע פאַר־דינסטען, אין איהר מיטאמאָל קלאָהר גע־וואָרען; זי האט זיך ארומגעזעהן דינס טעות פון איהר פאַלשען דענקען. דער לעצטער פונקט פון איהר ביז דאַנגיגער דאָ־פענונג איז אויסגעלאָשענגעוואָרען און זי האט באַד זיך דערזעהן א מורא'דיג שווע־דריינדער צוקונפט. זייט דאַן עקעלט ער איהר. פון זיין באַריהרונג ווערט זי דער־שראָקען, אויפגעציטערט, זיין וואָרט קלינגט איהר גרויזאַם שרעקליך. ניין, זי מוז אוועקגעהן.

„און וואָס וועט זיין מיט די קינ־דער?", האט איהר א געדאַנק א באַמבל געטאָן אין מח, ווען זי איז שוין געשטאַ־נען אויף יענער זייט טיר. זי איז גע־בליבען שטעהן ווי א צוטומעלטע. איהר הילפלאָזער פנים האט אויסגעדריקט טיר־פע אינערליכע אומבאַגרענעצטע וועה־טאָגען, איהרע אויגען זענען איהר פאַר־לאָפען געוואָרען; זי האט פאַרשטשימעט די ליפען פאַר מורא, אז זי זאָל זיך פון צער און שרעק ניט צעוויינען אין מיטען נאַס, ביים שווע פון איהר הויז. איהר גרויסע טיפע מוטער הארץ איז אויפגע־רודערט געוואָרען, האט זיך א שטאַרקען צאַפּעל געטאָן דערפיהלענדיג דעם נאַ־צען עלענט פון איהרע לעבענדיגע יתומים, נאַכדעם ווי זי וועט זיי פאַרלאָזען. אַט, אַט און זי האט שוין צוריק געעפענט די טיר, נאָר איהר האנט האט זיך ווי פון זיך אליין אָפּגעהאַלטען און דעם שלאָס ניט געוואָלט איבערדרעהען. זי האט זיך אליין דערזעהן אין שפּיגעל פון לעבען: א יונגע פרוי, קוים עטליכע און דרייסיג יאָהר אלט, פול מיט לעבען, איהר נאַ־צער וועזען דאַרשט נאָך גענוס ווי א יונג בליענדע ראָזע נאָך וואַסער, אין זי קען עס פאַר קיין פאַל ניט דערגרייכען. זי האט א מאַן, דער בעל־הבית פון איהר הויז, דער טאַטע פון איהרע דריי ליעבע קינדער, און ער איז איהר אזוי פרעמד, אזוי פרעמד, אין פרעמדער קען שוין נאָר ניט זיין. ער קומט אהיים א פרעהליכער, א לעבעדיגער ווי ער וואָלט זיך אָנגעזע־טיגט מיט לעבען אין פולער מאַס, און זי ליגט דאַן אַן איינזאַם פאַרוויינטע אין איהר בעט, אויף איהר, פון טרעהרען דורכגעוויינטע, קישען און פיינינט זיך אין איהרע יסורים. אַז זאיהם קיבערט ניט איהר אליינקייט, ער פרעגט איהר אפילו נאָרנים, און ווען זי מאַכט איהם אויפמערקזאַם אויף איהר פינסטערען לעב־בען, איז א האַגעל פון זיידעל ווערטער דער ענטפער... „ניין, דו טאָרסט מעהר מיט איהם ניט זיין", האט זי דערהערט א ריהרענד פאַרוועהטאַגט קול אין די טיפקייטען פון איהר הארצען. „וועסט געוויזען צו זיין די געפאהר.

די פיהרער האפען, אז מיט א גע־הערינער אָנשטרענגונג וועט זיי גלייכנען צו שאפען די נויטיגע סומע אויף צו באַ־פיהלט. „מיר זאָל זיין פאַר אייך!", האט זי אויסגעג'תפלה'עט, און אויפהויבענדיג דעם קאָפּ האט זי ערשט באַמערקט אַס־ס'ן, שטעהענדיג ביים טיר גרייט צו אוועקגעהן.

„זעה, אַסתר, ווי קומסטו אהער און וואָס איילסטו זיך אזוי?".

אסתר האט דערפיהלט ווי אלע קאָ־לירען פילען אויס איהר פנים. דאָס בלוט איז איהר אין קאָפּ אריין. זי איז געווען אין איינע שרעק, אז ליבע זאָל ניט באַ־מערקען און דערקענען דאָס וואָס זי האט דורכגעמאַכט אין די עטליכע שעה פון איהר זיין דאָ, — איבערהויפּט צייט זי האט זיך אומגעקעהרט פון שפּיטאָל — אז זי זאָל ניט אראָפּלייענען פון איהר געזיכט דעם סוד און צוועק פון איהר קו־מען צו איהר.

„אַט אזוי זיך, פאַרבייגעהענדיג האָב איך זיך ארויפגעכאַפּט אויף א ווייַלע צו־דיר", האָט אסתר קוים אויסגעשטאַמעלט.

„טאָ וואָס איילסטו זיך? אז דו ביזט שוין יא געקומען, טאָ זיץ שוין א ווייַלע", האָט ליבע ווייטער געבעטען.

„ניין, ניין טייערע", האָט אסתר געענטפערט, „איך מוז געהן, די קינדער זענען שוין געווים געקומען פון שולע און זיי וועלען זיך באַוויזען באַאומרוהיגען...

„א גוטען טאָג, ליבע", האָט אסתר קוים אויסגערעדט, מיט איהר דעמאָלט־דיגען פאַרשטיקטען קול, זייענדיג שוין אויף יענער זייט טיר, אין איז ווי מיט איין שפּרונג אראָפּגעלאָפען אלטרעפּ... —

— — — — — — — — — — — — — —

זי איז געגאַנגען זעהר שנעל, כמעט געלאָפען, וועלעכע אָנקומען אהיים פרי־הער פון איסאַק'ן. אויפ'ן וועג האָט זי קיינעם ניט געזעהן און גאָרניט באַמערקט. ליידיגע פוסטע אומענדליכע לאַנגע גאַ־סען האָבען זיך פאַר איהר אויסגעצויגען און זאָלע זענען פול געווען מיט'ן תהו ובהו און פאַר ששת ימי בראשית. „ער איז געשטאַרבען, געשטאַרבען, געשטאַר־בען!", האָבען איהרע ליפען ניט אויפגע־הערט צו שעפּטשען, וועלענדיג איינ־שמועסען זיך אליין אז איסאַק עקזיסטירט ניט מעהר פאַר איהר, נאָר איהר הארץ — די אויג וואָס זעהט אין דער ווייטען — האָט עפּעס אנדערש געפיהלט און דער־זעהען: אין א שפּעטע ביינאַכטיגע שעה וויצט זי איינע אליין אין שטוב אין ליי־ענט מכלומרשט א בוך, באַמת וואַרט זי אָבער אויף איהם, אויף איסאַק'ן. ער קומט אריין א געטראָגענער, א פאַר־ברוג'טער און פאַרכמורעטער. „ניב עפּעס עסען!", רופט ער אויס, ניט א קוק גע־בענדיג אפילו אויף איהר. זי דערלאַנגט שטום דעם פון פריהער צוגעגרייטען אוועגט ברויט און זעצט זיך ווייטער ביים בוך. ער פרעגט איהר גאָרניט און זי אָנט איהם גאָרניט. אָפּגעגעסען ליינט ער זיך שלאָפען אין זי בלייבט זיצען ווי א שמוציגע און פאַרלאָזענע, איינע אליין, מיט איהרע ווילד פייניגענדע געדאַנקען און איבערלעבונגען. און שפּעטער — ווען דער קאָפּ איז שוין א צעשפּיטער־טער פון טראַכטען און דענקען — געהט זי צו צום מאַן, וואָס טראַכט, דענקט און... אַך! ווי שרעקליך ס'איז צו באַ־הויפּטען! — פון פרוי ש.

„גוואַלד, איך קען ניט, איך קען ניט געהן צו איהם!", האָט זי שטיל אויסגע־רעדט און געבליבען שטעהן א ווייַלע.

„טאַטע, זאָג וואָו איז די מאַמע?", האָט זי פלוצלונג דערהערט אנעלעס ווי־נענדיג בעטענדיג קול.

„טאַטע, ווען וועט קומען די מאַ־מע?", פרעגט זיגעלע.

„מאַ", באַלבעט קוים אויס פערעלע, אויפהויבענדיג איהרע רחמים בעטענדיגע אויגען צום טאַטען.

איסאַק הויבט זיך אויף א דענער־ווירטער רצייחה'יש פון שטול און לייפענ־דיג איבער'ן צימער שרייט ער: „וואָס ווילט איהר פון מיר? געהט פרעגט ביי איהר, ביי אייער געטרייער מאַמען!".

די קינדערלאַך דערשרעקען זיך אַן; ליפען אריין אין צווייטען צימער מיט פאַרקוועטשטע הערצלאַך. אנעלע, די על־טערע 12 יאָהריגע מיידעלע וועלכע פאַר־שטעהט שוין טייליווייז די מיסע טראַגע־דיע פון איהר מאַמען, דערזעהט ווי איהר־ע שוועסטערלאַך טוליען זיך איינע צו אנדערע און ווייַנען ביטערליך. „שא, קינדער, ווייַנט ניט!". דערט זי קוים אוים צוגעהענדיג צו זיי, און צעכליפּעט זיך אליין.

„נאָראַנים, וואָס האָט איהר זיך צע־שריען?", דונערט אויס איסאַק מיט כעס, די קינדער דערשרעקען זיך אויף איהן אזי־ריק אין זיך דעם קוואַל פון זייערע טרעה־רען, וועלכער זוכט אַן אויסוועג אינדרוי־כען, סאָפּענדיג דערביי זעהר שווער.

איסאַק איז אַרויס און א קינדער־שער שטיליער נעכליפּ האָט זיך ווידער שטיל צענאָסען איבער'ן נאַצען צימער.

„שא, קינדער, שטיליער דער טאַטע זאָל ניט דערהערען", כליפּעט שווער אויס אנעלע, פאַרהאַקענדיג זיך ביי יעדער קלאַנג פון די טרעהרען, וועלכע האָבען איהר געשטיקט, און צוטוליענדיג ביידע צו זיך בעט זי: „שטיליער פערעלע, שטי־לער זינעלע". די קליינע צוועלף יעה־ריגע אנעלע, וועלכע דאַרף נאָך אליין א ניאַנע אין געוואָרען די מאַמע פון איהרע צוויי קלענערע שוועסטערלאַך.

„וואַלד, איך מוז, איך מוז נערן אהיים!!!", האָט זי אויסגערעדט מיט רחמנות צו זיך אליין.

„און ער???"

„ער איז געשטאָרבען, געשטאָרבען, געשטאָרבען!!!", האָט זי — פאַרשטשי־מענדיג די ליפען און פאַרפאַבענדיג זיך מיט'ן קולאַק אין דער לופטען, ווי א וואָלט וועלען מיט דעם פאַרמעקען דעם גרויסען שווערען פראַנע צייכען — אויס־געשריען אין מיטען דער נאַס און ווידער אָנגעהויבען צו לויפען אויף איהר וועג אהיים...

— — — — — — — — — — — — — —

„די מאַמע, די מאַמע, די מאַמע!!!", האָט זי דערהערט די קינדערשע אויסרי־פען ווען זי האָט אַן עפען נעטאָן די טיר. און אַלע דריי קינדער זענען איהר געלאַ־פען אנטקעגען מיט פריידיג צעוויינטע פּנים'לאַך.

„מאַמע, וואו ביזטו געווען?", האָט אנעלע טרויעריג געפרעגט.

„מאַ, דו נאָך געהן?", האָט די קליי־קליינע פערעלע אויסגעבאַלבען אויפהויר־בענדיג די הענטעלאַך צו דער מאַמען.

„נאָר, קינדער, איך בין נערן אהיים!!!", האָט זי אויסגערעדט מיט רחמים בעטענדיג אויגען צום טאַטען.

איסאַק הויבט זיך אויף א דענער־ווירטער רצייחה'יש פון שטול און לייפענ־דיג איבער'ן צימער שרייט ער: „וואָס ווילט איהר פון מיר? געהט פרעגט ביי איהר, ביי אייער געטרייער מאַמען!".

די קינדערלאַך דערשרעקען זיך אַן; ליפען אריין אין צווייטען צימער מיט פאַרקוועטשטע הערצלאַך. אנעלע, די על־טערע 12 יאָהריגע מיידעלע וועלכע פאַר־שטעהט שוין טייליווייז די מיסע טראַגע־דיע פון איהר מאַמען, דערזעהט ווי איהר־ע שוועסטערלאַך טוליען זיך איינע צו אנדערע און ווייַנען ביטערליך. „שא, קינדער, ווייַנט ניט!". דערט זי קוים אוים צוגעהענדיג צו זיי, און צעכליפּעט זיך אליין.

„נאָראַנים, וואָס האָט איהר זיך צע־שריען?", דונערט אויס איסאַק מיט כעס, די קינדער דערשרעקען זיך אויף איהן אזי־ריק אין זיך דעם קוואַל פון זייערע טרעה־רען, וועלכער זוכט אַן אויסוועג אינדרוי־כען, סאָפּענדיג דערביי זעהר שווער.

איסאַק איז אַרויס און א קינדער־שער שטיליער נעכליפּ האָט זיך ווידער שטיל צענאָסען איבער'ן נאַצען צימער.

„שא, קינדער, שטיליער דער טאַטע זאָל ניט דערהערען", כליפּעט שווער אויס אנעלע, פאַרהאַקענדיג זיך ביי יעדער קלאַנג פון די טרעהרען, וועלכע האָבען איהר געשטיקט, און צוטוליענדיג ביידע, צו זיך בעט זי: „שטיליער פערעלע, שטי־לער זינעלע". די קליינע צוועלף יעה־ריגע אנעלע, וועלכע דאַרף נאָך אליין א ניאַנע אין געוואָרען די מאַמע פון איהרע צוויי קלענערע שוועסטערלאַך.

„וואַלד, איך מוז, איך מוז נערן אהיים!!!", האָט זי אויסגערעדט מיט רחמנות צו זיך אליין.

„און ער???"

„ער איז געשטאָרבען, געשטאָרבען, געשטאָרבען!!!", האָט זי — פאַרשטשי־מענדיג די ליפען און פאַרפאַבענדיג זיך מיט'ן קולאַק אין דער לופטען, ווי א וואָלט וועלען מיט דעם פאַרמעקען דעם גרויסען שווערען פראַנע צייכען — אויס־געשריען אין מיטען דער נאַס און ווידער אָנגעהויבען צו לויפען אויף איהר וועג אהיים...

— — — — — — — — — — — — — —

„די מאַמע, די מאַמע, די מאַמע!!!", האָט זי דערהערט די קינדערשע אויסרי־פען ווען זי האָט אַן עפען נעטאָן די טיר. און אַלע דריי קינדער זענען איהר געלאַ־פען אנטקעגען מיט פריידיג צעוויינטע פּנים'לאַך.

„מאַמע, וואו ביזטו געווען?", האָט אנעלע טרויעריג געפרעגט.

„מאַ, דו נאָך געהן?", האָט די קליי־קליינע פערעלע אויסגעבאַלבען אויפהויר־בענדיג די הענטעלאַך צו דער מאַמען.

„נאָר, קינדער, איך בין